HAARLEM, AUGUSTUS 2020

Provincie Noord-Holland

RUIMTELIJKE ONTWIKKELING

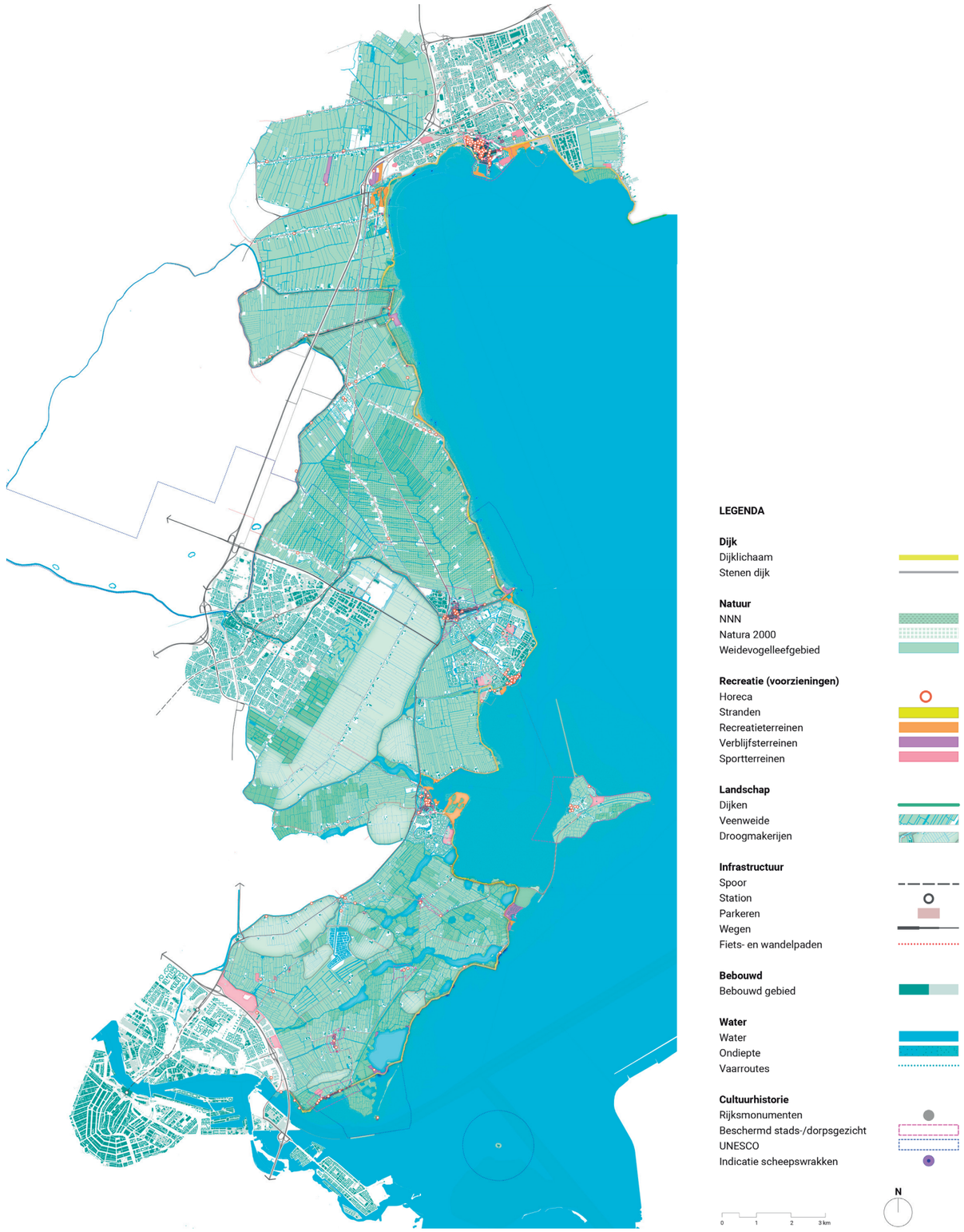
Kader Ruimtelijke Ontwikkeling kustzone Hoorn-Amsterdam

Samenvatting

KROK

EEN KADER RUIMTELIJKE ONTWIKKELING VOOR DE KUSTZONE

SAMENVATTING

De Kustzone Hoorn-Amsterdam is het kustlandschap dat zich aan weerszijden van de Markermeerdijk uitstrekt met daarin een rijk palet aan water, landbouwgebieden, natuur, recreatieve attracties, steden, stadjes en dorpen. De dijk wordt in de komende periode versterkt en de Provincie Noord-Holland heeft geld gereserveerd om samen met andere partijen (o.a. Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, Rijkswaterstaat, gemeenten, recreatieschappen en terreinbeheerders) de Kustzone Hoorn-Amsterdam een kwaliteitsimpuls te geven. Momenteel worden tal van initiatieven op gebied van natuur, recreatie en landschap (inclusief cultuurhistorie) voor de Kustzone ontwikkeld. Om te kunnen bepalen of en hoe de initiatieven een bijdrage leveren aan de ruimtelijke kwaliteit en aan de opgaven die er in de Kustzone spelen is dit kader voor de ruimtelijke ontwikkeling opgesteld.

Het kader ruimtelijke ontwikkeling is een hulpmiddel om projecten verder te brengen en de kwaliteit en identiteit van de Kustzone te versterken. Aan de hand ervan kunnen initiatieven worden beoordeeld en kan worden aangegeven of, waar en hoe ze in de Kustzone welkom en passend zijn. Het is tevens een uitnodiging om nieuwe initiatieven op de agenda te zetten. Het kader neemt de gebiedskarakteristiek van de Kustzone als uitgangspunt. Voor de beschrijving van de Kustzone is hij opgedeeld in vier deelgebieden, die duidelijk herkenbare eenheden vormen met eigen kwaliteiten en eigen opgaven. De deelgebieden zijn:

- Hoorn: Regiostad aan het water
- Zeevang: Land in de luwte
- Gouwzee: Steden en bestemmingen om een groot natuurrijk binnenmeer
- Waterland-IJmeer: Groenblauwe oase in de flank van de metropool

Voor het geheel van de Kustzone en per deelgebied is gekeken welke ambities de partijen die zich met de Kustzone bezighouden koesteren en zijn de kansen voor kwaliteit benoemd. In dit kader zijn ze geordend in veertien ruimtelijke strategieën. Die vallen te groeperen onder een drietal leidende principes:

- Nieuwe ruimte creëren en programma toevoegen voor natuur, recreatie en/ of landschap
- Verbeteren van bestaande natuur, recreatieve voorzieningen en/ of landschap
- Vergroten van de toegankelijkheid en de belevingsmogelijkheden van de Kustzone door het netwerk te completeren

Als overkoepelend principe geldt het zoveel als mogelijk bij elkaar brengen en mengen van de thema's natuur, recreatie en landschap en alleen daar de functies ruimtelijk van elkaar scheiden waar dit echt noodzakelijk is.

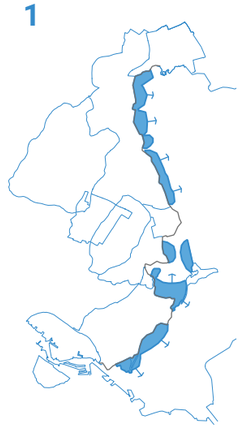
De ruimtelijke karakteristiek en de ambities samen leiden tot een kader waarmee initiatieven kunnen worden beoordeeld:

1. Wat draagt een initiatief bij aan de Kustzone?
2. Waar is een initiatief het best op zijn plaats?
3. Hoe past een initiatief in de lokale context?

Aan de hand van deze vragen kunnen samenwerkende gebiedspartijen werken om de initiatieven in te passen, aan te passen en waar nodig af te laten vallen.

1. WAT DRAAGT EEN INITIATIEF BIJ?

1

Ondiepe zones buitendijks creëren

2

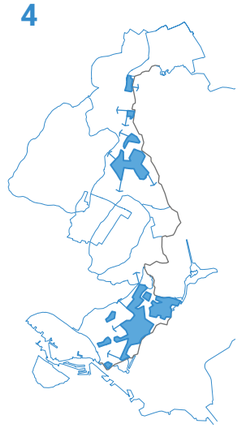
Oeverlanden worden overstroomgebieden

3

Nieuwe oeverlanden toevoegen

4

Binnendijkse natuur vergroten/ verbinden/ (waterkwaliteit) verbeteren

5

Stop bodemdaling veenweidegebied/ watersysteem op orde/ landgebruik aanpassen

6

Bloemrijke dijk creëren

14

Nieuw recreatief en cultureel programma in Kust- en dijkzone toevoegen

BIJDRAGEN AAN DE AMBITIES VOOR DE KUSTZONE

Wil een initiatief bijdragen aan de impuls voor de kwaliteit van de Kustzone, dan zal het aan de ambities, kansen en opgaven moeten beantwoorden doordat het óf op gebied van natuur, óf op gebied van recreatie, of op gebied van landschappelijke kwaliteit (inclusief cultuurhistorische kwaliteiten) iets toevoegt.

Een handige manier om vast te stellen of een bepaald initiatief dat doet is om het langs de lijst van veertien ruimtelijke strategieën te leggen, die voor de toekomst van de Kustzone aan de orde zijn. Daarmee wordt ook meteen duidelijk wat een initiatief doet (ruimte en/ of programma toevoegen, verbeteren van een bestaand natuur-/ recreatiegebied, of vergroten van de toegankelijkheid door toevoegingen aan het netwerk) en of er meerwaarde aan kan worden toegevoegd vanuit de andere strategieën. Initiatieven waarbij nog niet helder is wat de bijdrage aan de ambities voor de Kustzone is, kunnen worden herzien of worden aangescherpt. En partijen kunnen worden uitgenodigd om te komen met initiatieven voor strategieën waar nog geen initiatieven zijn ontwikkeld.

7

Binnen- en buitendijks water met elkaar verbinden

13

Herstructureren en doorontwikkelen bestaande recreatiecomplexen en recreatieve voorzieningen

12

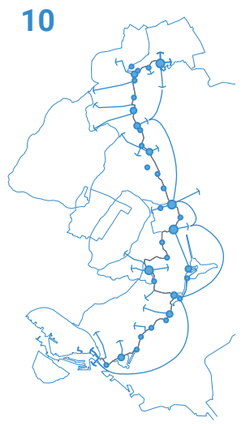
Recreatieve netwerk: nieuwe verbindingen/ ontbrekende schakels toevoegen/ opheffen barrières

11

Toegankelijkheid dijkzone verbeteren

10

Waterrijk Museum als snoer met (cultuurhistorische) parels realiseren

9

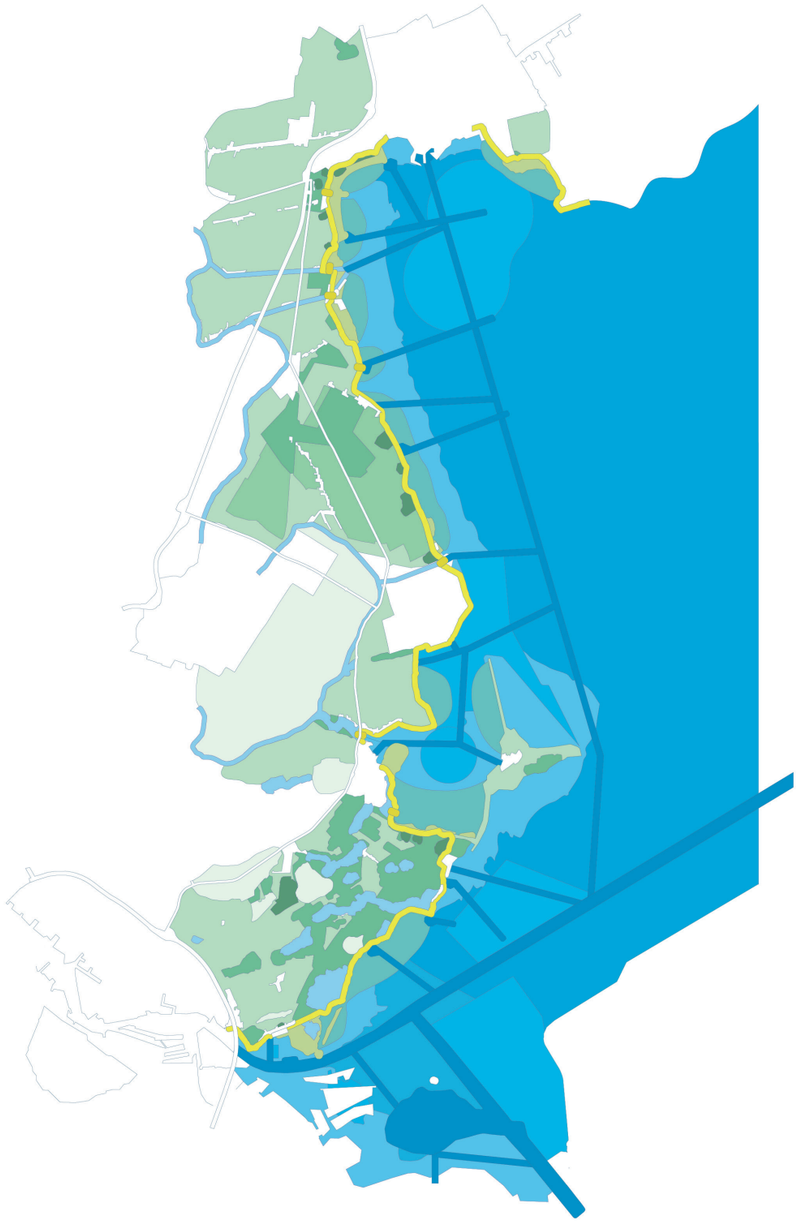
Nieuwe stranden en strandjes toevoegen/ buitendijks water toegankelijk maken

8

Dijkplaatsen in verschillende gedaanten en met divers programma toevoegen

2. WAAR IS EEN INITIATIEF HET BEST OP ZIJN PLAATS?

STREEFBEELDEN

Bij het lokaliseren van ‘programma’ in de Kustzone (grondgebruik, activiteiten en voorzieningen) is het belang dat er met twee zaken rekening wordt gehouden: de intensiteit van de activiteit en de schaal en omvang van de plek waar de activiteit in landt. Hiervoor is een denkschema ontwikkeld langs twee assen: een ‘gebieden-as’ (met de vraag: passen de aard en omvang van het programma bij het karakter van het gebied?) en een ‘activiteiten-as’ (waarin de vraag naar de intensiteit van het programma en de bezoekersaantallen leidend is).

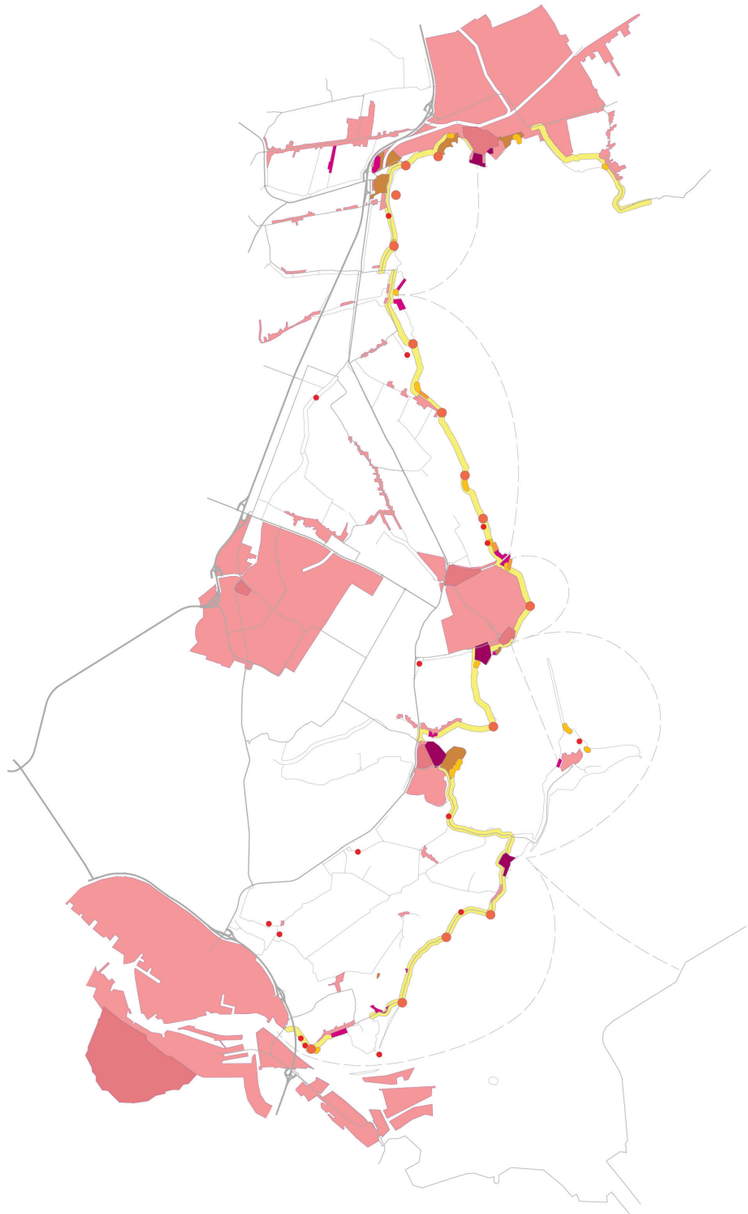
Streefbeeld groen-blauw

Aard van het gebied	Koers en strategie
Grote open waterlandschap Markermeer	Aaneengesloten water voor recreatie (extensief) en natuur
Grote open waterlandschap IJmeer	Aaneengesloten water voor recreatie (intensief) en natuur, zo nodig gemaaid
Diep water, permanente en tijdelijke vaargeulen	Aaneengesloten water voor recreatie
Ondiep kustwater (2 – 3m diep)	Zone voor waternatuur en extensief vaarwater
Kustzone buitendijks met kansen voor natuurontwikkeling	Zone voor verondieping (<1m diep) luwe zone voor natuurontwikkeling
Buitendijks voorland, oeverdijk	Grasland vernatten en overstroombaar maken; natuurlijk peil instellen
Dijkzone	Bloemrijke dijk creëren en dijk als habitat voor ringslang etc verbeteren
Schakels (sluizen, spuien, vistrappen etc)	Verbinden binnendijks en buitendijks vaarwater met schutsluis of overtoom
Binnendijks (vaar)water (boezems, trekvaarten, dieën) inclusief oevers	Obstakels verwijderen, ontbrekende schakels toevoegen
Kleine natuurgebieden (braken en andere kleine natuurgebieden)	Natuur herstellen en verbeteren
(Kleine) droogmakerijen	Watersysteem op orde brengen, peilopzet, natte teelten of natuurontwikkeling
Aaneengesloten natuur binnendijks (NNN donkerder, N2000 lichter)	Zo mogelijk vergroten; van eigen water aan- en afvoer voorzien
Grote aaneengesloten veenweide, inclusief weidevogelleefgebied	Stop bodemdaling veenweide, watersysteem op orde, peilopzet, natuurinclusieve landbouw

Streefbeeld oranje-rood

Plek	Programmatische invulling
Markermeer/ IJmeersteden (Hoorn, Edam, V-dam, M-dam, A-dam)	Attracties, dagrecreatievoorzieningen, hotels, verblijfsrecreatie, horeca, jachthavens
Recreatiehubs met grote jachthavens (Marina Volendam, Europarcs Uitdam)	Attracties, dagrecreatievoorzieningen, verblijfsrecreatie, horeca, jachthavens
Verblijfsrecreatiecomplexen met kleine jachthaven (Schardam, Edam)	Verblijfsrecreatie, horeca, kleine jachthaven, zwem- en zonmogelijkheid, refugia-natuur
Recreatiegebied en groot strand (Stadsstrand, De Hulk, Hemmeland)	Dagrecreatie, (water)sport en -spel, zwem- en zonmogelijkheid
Kitesurfplekken	Strand, (seizoens)horeca, parkeerplaats
Dijk- en lintdorpen	Horeca, zwem- en zonmogelijkheid, ligplaatsen en voorzieningen voor de binnendijkse waterrecreatie
Camping bij de boer en losse horeca	Verblijfsrecreatie, (seizoens)horeca, refugia-natuur
Dijkplaatsen	Afhankelijk van plek en condities een keuze uit: (seizoens-) horeca, zon- & zwemmogelijkheid, aanlegmogelijkheid, parkeerplaats, vogelkijkhut, niks doen (met spontane natuurontwikkeling als gevolg), refugia-natuur
Strandjes	Plek voor fietsen (‘nietje’)
Dijkzone, dijktrap	Uitkijken, zonnen, picknicken

Om de kaartbeelden leesbaar te houden is er een streefbeeld ‘groen-blauw’ ontwikkeld en een streefbeeld ‘oranje-rood’. Het groen-blauwe beeld heeft een zonering voor de extensieve vormen van grondgebruik, zoals landbouw, natuur en extensieve vormen van recreatie. Het oranje-rode beeld is er voor de meer intensieve recreatieve en culturele voorzieningen; aan de hand van dit streefbeeld kan worden bepaald welke activiteit of voorziening – afhankelijk van de omvang van de ruimtelijke ingreep en de intensiteit van gebruik – waar in de Kustzone het beste op zijn plaats is.

3. HOE PAST EEN INITIATIEF IN DE LOKALE CONTEXT?

Om te beoordelen hoe de initiatieven in hun context passen zijn voor elk van de vier deelgebieden de streefbeelden groen-blauw en oranje-rood over elkaar heen gelegd. Daarmee ontstaat er een beeld van de samenstelling, maat en schaal, en kleurschakering voor elk van de gebieden. Aan de hand daarvan is een globale typering mogelijk van de verschijningsvorm van de initiatieven, die op bepaalde plekken in de vier gebieden wenselijk zijn.

HOORN

Voorkeur voor initiatieven die Hoorn beter op de kust oriënteren; die helpen de positie van Hoorn als '*hub*' en boegbeeld van het noordelijk deel van de Kustzone te versterken; die tegelijkertijd helpen de barrièrewerking van de infrastructuurlijnen te verminderen tussen stad en (water)landschap; en die aansluiten bij het gevarieerde natuurlijke, historische en toeristische karakter van Hoorn.

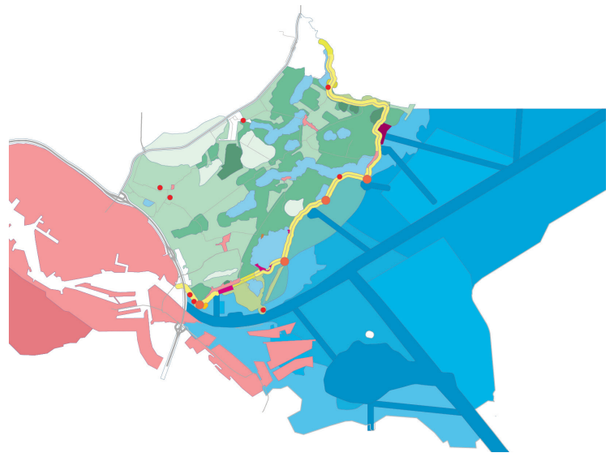
ZEEVANG

Voorkeur voor initiatieven die ervoor zorgen dat de kwaliteiten van Zeevang - het grote open veenweidelandschap met lange slagen en lange linten, en de cultuurhistorische parels - ontdekt worden; die de grote schaal en ruimtelijkheid van dit gebied respecteren; die kleinschalig zijn en informeel van karakter; die zorgvuldig worden ingepast en de erfgoedwaarde van de ensembles en structuren goed tot hun recht laten komen.

GOUWZEE

Voorkeur voor initiatieven die de waterfronten van Edam, Volendam, Monnickendam en Marken nog gevarieerder en aantrekkelijker maken; die de grote eenheden (natuur, recreatie-water, attractief stedelijk milieu) respecteren en die functioneel en visueel ondersteunen; die passen bij de zonering tussen enerzijds een extensief en op natuurontwikkeling gericht zuidelijk deel en anderzijds een op waterfrontwikkeling en recreatieve ontwikkeling gericht noordelijk deel van de Gouwzee; met een breed spectrum van kleinschalig (Marken, dijkplaatsen) tot grootschalig (Zuiderzeestadjes); van extensief (in en grenzend aan de natuurcomplexen en in de polder) en intensief (in de waterfronten).

WATERLAND-IJMEER

Voorkeur voor initiatieven die de veelkleurigheid van het gebied vergroten; die de gedaante hebben van kleinschalige ruimtelijke interventies, waarin kwaliteit boven kwantiteit gaat; die de natuurlijke kwaliteiten in de kustzone versterken; die georiënteerd zijn op het recreatieve routenetwerk over land en water; die aan de flanken Amsterdam Noord/ Blauwe Hoofd en Monnickendam/ bij damaanzet Marken) leiden tot een bescheiden recreatieve opvangfunctie; en die er voor zorgen dat de tussengelegen zone zich in de luwte en kleinschalig kan doorontwikkelen.

AAN DE SLAG - STAPPENPLAN

Initiatief | **1. Wat draagt het initiatief bij?** | **2. Waar is het initiatief het best op zijn plaats?** | **3. Hoe past het initiatief in de lokale context?** | **Resultaat**